

Stödja regionernas hantering av uppdämda vårdbehov samt följa och analysera väntetider inom hälso- och sjukvården

SPOR:s användarmöte
Sevim Barbasso Helmers
Utredare, projektledare, Med dr.

2020-10-23

Om uppdraget

I uppdraget ingår det bland annat att Socialstyrelsen ska följa och analysera utvecklingen av väntetider och vårdköer inom hälso- och sjukvården, med särskilt fokus på konsekvenser av covid-19.

Effekterna av covid-19 är mångdimensionella

- Sveriges hälso- och sjukvårdssystem har under våren 2020 fått ställa om på grund av utbrottet av covid-19.
- Akut- och intensivvårdskapacitet har behövt utökas.
- Annan vård har behövt kliva åt sidan för att göra plats och frigöra personal för vård av covid-19-patienter.
- Effekterna av covid-19 är mångdimensionella och påverkar olika delar av hälso- och sjukvårdssystemet på olika sätt (instanser, verksamhetsområden, sjukdomsområden, patientgrupper; tex riskgrupper, ålder, kön, socioekonomi).

Socialstyrelsens arbete med att analysera effekterna av covid-19

- Socialstyrelsen publicerade i juni 2020 flera faktablad som belyser de tidiga effekterna av covid-19 på olika delar av systemet¹.
  - *Väntetider, vårdkontakter, vårdköer, operationer*
  - *Somatiska akutmottagningar*
  - *Psykiatriska akutmottagningar*
  - *Cancerscreening (bröst, prostata, tjocktarm)*
  - *Tandvård*
  - *Mfl.*
- Under hösten 2020 kommer några av dessa att uppdateras och flera är planerade framöver.

¹<https://www.socialstyrelsen.se/coronavirus-covid-19/socialstyrelsens-roll-och-uppdrag/analys-och-utveckling/>

Se även Socialstyrelsens samlade information angående arbetet med covid-19: <https://www.socialstyrelsen.se/coronavirus-covid-19/>

Vad menas med uppdämt vårdbehov?

- Det finns inte någon enhetlighet kring vilka faktorer som ska ingå i begreppet uppdämt vårdbehov eller vilka delar av hälso- och sjukvårdssystemet som ska mätas.
- Det är sannolikt olika faktorer som behöver vägas in för att kunna ge en samlad bild av det uppdämnda vårdbehovet.
- När aktörer väger in olika faktorer, mäter olika delar av systemet, och olika datakällor används kommer det bli svårt att få jämförbara siffror mellan dessa aktörer.
- Övriga uttryck som också används i covid-19 sammanhang är "vårdskuld" och "uppskjuten vård".

Vaccinering

1177

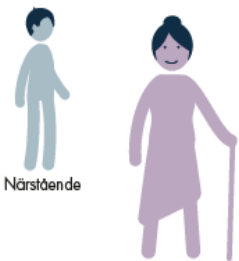

Mobila team

Screening

Primärvård

Kommunal hälso- och sjukvård
och socialtjänst

Utredning

Provtagning,
bild- och
funktionsmedicin,
patologi etc.

Egenvård

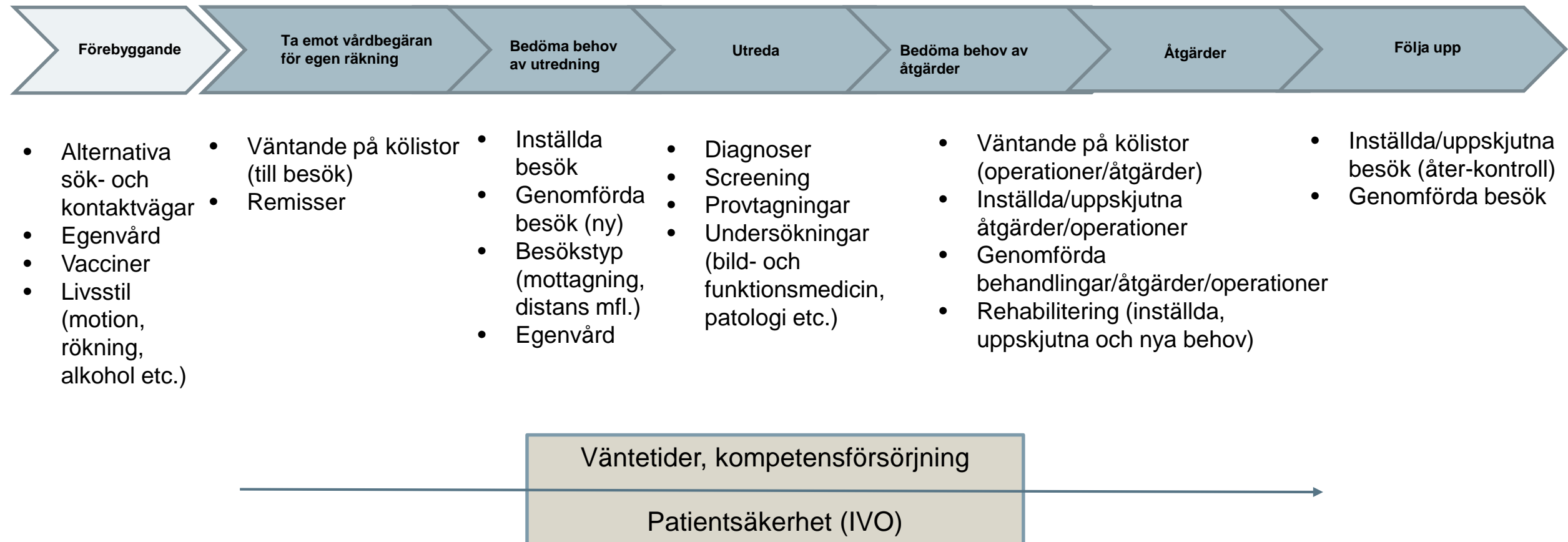

Hemmonitorering

Stöd och behand-
lingsprogram

Exempel på relevanta faktorer indelat efter processtegen i NI²)

²Nationell Informationsstruktur (NI): <https://www.socialstyrelsen.se/utveckla-verksamhet/e-halsa/nationell-informationsstruktur/>

Övriga aspekter

- Patienter vars behov inte är aktuella längre (läkt eller sökt andra vägar)
- Personer som på grund av minskat risktagande och kanske mindre stress –förbättrad handhygien, fysiskt avstånd, färre resor etc. – har undvikit att insjukna i sjukdom
- En helt ny grupp covid-19 patienter som behöver långvarig vård och rehabilitering
- Förvärrade hälsotillstånd pga inställda/uppskjutna besök/behandlingar?
- Anhöriga som inte fått avlastning (dagvård) → ökad sjukdom
- Traumatiska effekter/ökad psykisk ohälsa och somatisk sjukdom, tex pga
  - oro för hälsa och ekonomi (nya och redan ekonomiskt utsatta grupper) → ökad våld i nära relationer?
  - social distansering
  - nära/käras bortgång utan att kunna ta ordentligt farväl
- Ökade sjukskrivningar – försäkringsmedicin (Försäkringskassan)
- Arbete hemifrån och dess effekter på hälsa? (Arbetsmiljöverket?)
- Kapacitet: Personal (återhämtning/kompetensbortfall?) och övriga resurser (besök, undersökningar, behandlingar/operationer/åtgärder etc.)
- Etc.

Exempel på relevanta faktorer att samla in - listformat

- Väntande på kölistor (besök och operationer/åtgärder)
- Inställda/uppskjutna besök (av patienten eller vården) – (orsaker?) samt uteblivna besök trots behov → förvärrade hälsotillstånd? → minskat inflöde
- Inställda/uppskjutna operationer
- Besök (ny-åter-kontroll)
- Besökstyp (mottagning, distans mfl.)
- Remisser
- Behandlingar/åtgärder/operationer
- Screening
- Provtagningar
- Undersökningar (bild- och funktionsmedicin, patologi etc.)
- Alternativa sök- och kontaktvägar
- Rehabilitering (inställda och nya behov)

covid-19

Här hittar du information och stöd
till dig som arbetar i vård och omsorg

<https://www.socialstyrelsen.se/coronavirus-covid-19/>

**Mer information finns på:
www.socialstyrelsen.se**